

Aloite Pitäjänmäen seurakunnan tilojen käytöstä sakraalitilat mukaan luettuina samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimiseen ja muualla solmittujen avioliittojen siunaamiseen

Pitäjänmäen seurakunnan seurakuntaneuvosto
16.05.2023 § 39
293/03.03.00/2023

Esittelijä Kirkkoherra, Pitäjänmäen seurakunta Vuori Maika

Päätösehdotus

Seurakuntaneuvosto päättää pitää voimassa olevat toimintalinjaukset päätöksen 8.6.2021 mukaisesti. Pitäjänmäen seurakunnan tilat ovat kaikkien seurakuntalaisten käytössä voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaisesti. Kirkkosalissa voidaan toimittaa rukoushetki samaa sukupuolta olevan avioparin kanssa ja puolesta. Seurakunnan tilat (seurakuntasalit ja valmistelutilat) ovat seurakuntalaisten käytettävissä perhejuhliin, esimerkiksi hääjuhlaan. Perustelu: Kirkolliskokous päätti täysistunnossaan 18.5.2018, että edustaja-aloite 1/2017 kirkon avioliittokäsityksen laajentamiseksi jätetään raukeamaan.

Käsittely

Asian käsittelyn aikana Jenni Ruottinen teki vastaesityksen, että Pitäjänmäen seurakunnan tilat, sakraalitilat mukaan luettuina, ovat tasapuolisesti käytettävissä myös samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimiseen ja muualla solmittujen avioliittojen siunaamiseen.

Anna Laine, Anja Ollila, Johanna Tuomi, Sakari Karjalainen, Aapo Rikala ja Paavo Perttula kannattivat esitystä.

Eero Junkkaala, Pirkko Turunen ja Heikki Riipi kannattivat alkuperäistä päätösesitystä.

Suoritettiin äänestys. Alkuperäistä päätösesitystä kannattivat Eero Junkkaala, Jukka Tuominen, Pirkko Turunen, Heikki Riipi, Henri Vettenranta ja Maika Vuori.

Vastaesitystä kannattivat Jenni Ruottinen, Anna Laine, Johanna Tuomi, Anja Ollila, Paavo Perttula, Aapo Rikala ja Sakari Karjalainen.

Puheenjohtaja totesi vastaesityksen tulleen seurakuntaneuvoston päätökseksi äänin seitsemän (7) / kuusi (6).

Eriävän mielipiteen jättivät Eero Junkkaala, Heikki Riipi, Jukka Tuominen, Pirkko Turunen ja Henri Vettenranta.

Päätös

Seurakuntaneuvosto päätti, että Pitäjänmäen seurakunnan tilat, sakraalitilat mukaan luettuina, ovat tasapuolisesti käytettävissä myös samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimiseen ja muualla solmittujen avioliittojen siunaamiseen.

Selostus

KJ 14:2§ mukaan ”Kirkon käyttämisestä päättävät kirkkoherra ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto yhdessä. Kirkkoherra valvoo kirkon käyttöä.”

Pitäjänmäen seurakunnan 7 varsinaista jäsentä ja 7 varajäsentä ovat allekirjoittaneet 24.4.2023 päivätyn aloitteen liittyen Pitäjänmäen kirkon käyttämisestä samaa sukupuolta olevien vihkimiseen ja muualla solmittujen avioliittojen siunaamiseen.

Avioliittolaki muuttui 1.3.2017 alkaen siten, että avioliitto koskee kahta henkilöä. (1:1§, 1 mom.) Piispat lausuvat vuonna 2016 valmistuneessa selonteossa, ettei samaa sukupuolta olevien parien kirkollinen vihkiminen tai siunaaminen ole mahdollista. Pappi vihkiessään toimii kirkon viranhaltijana, ei valtion virkamiehenä. Pappisviran määräykset sitovat vihittyä viranhaltijaa.

Piispainkokous on antanut 6.8.2020 Kirkolliskokoukselta saamansa pyynnön mukaisen lausunnon, kun edustaja-aloite kirkon avioliittokäsityksen laajentamiseksi jätettiin raukeamaan. Piispainkokouksen lausunto on annettu edistämään kunnioittavaa keskustelua ja edelleen selvittämään vaihtoehtoja avioliittokäsityksen vallitsevan erimielisyyden ratkaisemiseksi.

Piispojen lausunto muistuttaa meitä ykseyden vaalimisesta, kunnioittavasta puheesta ja teoista sekä hahmottelee malleja liittyen voimassa olevaan kirkkomme avioliittokäsitykseen sekä avioliittokäsityksestä vallitsevaan kristittyjen keskinäiseen erimielisyyden ratkaisemisen tueksi.

Piispainkokous hahmottelee lausunnossa 6 mallia:

1) *Kirkko pitää avioliittoa miehen ja naisen välisenä ja vihkii tämän mukaisesti. Samaa sukupuolta olevien parisuhteisiin liittyviä toimituksia (vihkiminen, siunaus, rukous) ei tunnusteta eikä toteuteta. Roomalais-katolisen kirkon ja ortodoksisten kirkkojen käytäntö noudattaa tätä mallia. Lisäksi mallia edustavat monet evankelikaaliset kirkot sekä luterilaisista kirkoista erityisesti itäisen Euroopan, Afrikan ja Aasian kirkot.*

2) *Kirkko pitää avioliittoa miehen ja naisen välisenä ja vihkii tämän mukaisesti. Samalla sillä on rinnakkainen toimitus, jolla halutaan vastata samaa sukupuolta olevien hengellisiin tarpeisiin. Tämä vastaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nykyistä käytäntöä. Samaa sukupuolta olevan parin kanssa ja puolesta voidaan rukoilla. Piispainkokous on antanut asiasta pastoraalisen ohjeen (2011, täsmennys 2016), mutta kirkolliskokous ei ole laatinut tälle erityistä kaavaa. Vihkitoimitus on puolestaan jumalanpalvelus ja sellaisena osa kirkon hengellisen elämän kokonaisuutta. Siksi siihen liittyy uskon ja opin käsityksiä sekä eettisiä ihanteita ja opetuksia. Kirkkokäsikirjaan sisältyy kirkkojärjestyksen määritelmä avioliittoon vihkimisen tai avioliiton kirkollisen siunaamisen ehdoista. Vaikka niissä ei sanallisesti mainitakaan vihittävien sukupuolta, ne perustuvat käsitykseen avioliitosta naisen ja miehen välisenä. Itse kaavoissa asia todetaan selvästi.*

3) *Kirkko pitää avioliittoa miehen ja naisen välisenä ja vihkii tämän mukaisesti, mutta antaa mahdollisuuden kirkolliseen vihkimiseen myös samaa sukupuolta oleville pareille sallimalla papeille näiden parien vihkimisen avioliittoon. Säilyttäessään kirkon nykyisen käsityksen avioliitosta malli antaa papeille omatunnonvapauden vihkiä tai siunata myös samaa sukupuolta olevia pareja soveltamalla kirkkokäsikirjan kaavaa. Aiemmat kirkon päätökset avioliittokäsityksestä pysyvät voimassa. Papistolle ei synny uusia virkavelvollisuuksia. Sen sijaan luodaan menettely, jossa samaa sukupuolta olevien kirkollinen vihkiminen tehdään mahdolliseksi antamalla papille mahdollisuus vihkiä. Malli korostaa yksittäisen papin vastuuta ja toteuttaa samaa sukupuolta olevien parien vihkimisen kirkon avioliittokäsitystä muuttamatta. Samalla avioliittokäsityksen ja vihkimiskäytännön välille näyttää syntyvän jännite. Siksi voidaan kysyä, eikö tämä merkitsisi asiallisesti kirkon avioliittokäsityksen muuttamista tai ainakin sen väljentämistä. Tähän voidaan vastata esimerkiksi vetoamalla siihen, että pastoraalisista, sielunhoidollisista tai kirkon ykseyteen liittyvistä syistä kirkko on aiemminkin antanut tilaa tapauskohtaiselle harkinnalle ja erilaisille poikkeusmenettelyille.*

4) *Kirkolla on kaksi rinnakkaista avioliittokäsitystä, perinteinen ja sukupuolineutraali, joita molempia pidetään virallisina ja rinnasteisina. Kirkko toteuttaa vihkimisiä molemmille, eri- ja samasukupuolisille. Perinteisen kannan papeille on säädetty omantunnon suoja. Tämä vastaa pitkälti Norjan kirkon nykyistä mallia. Edellisen mallin tavoin tämä malli toteuttaa samaa sukupuolta olevat vihkimiset, mutta lähestyy kysymystä yksittäisen papin oikeuksien sijasta korostetummin samaa*

sukupuolta olevien parien näkökulmasta. Malli merkitsisi voimassa olevan avioliittokäsityksen muuttamista siinä mielessä, että nykyisen rinnalle hyväksyttäisiin toinen avioliittokäsitys. Kirkkoon luotaisiin kaksi virallista käsitystä, jotka eroavat toisistaan ja joiden voidaan katsoa olevan ainakin joiltakin osin ristiriidassa. Tällaisen vaihtoehdon toimivuus riippuu siitä, miten uskottavasti kahden avioliiton malli voitaisiin perustella. Monet kirkon käsitykset avioliiton tarkoituksesta ja siihen liittyvistä ihanteista (uskollisuus, elinikäisyys jne.) eivät tässä mallissa muuttuisi, mutta se antaisi yhtäläisesti tilaa sekä niille, jotka pitävät avioliittoa vain miehen ja naisen välisenä liittona, että niille, joiden mielestä myös samaa sukupuolta oleville pareille tulee antaa mahdollisuus kirkolliseen vihkimiseen ja avioliiton siunaamiseen.

5) Kirkko on muuttanut käsitystään avioliitosta sukupuolineutraaliksi ja vihkii tämän mukaisesti. Kaavoja voi olla joko yksi tai kaksi. Perinteisellä kannalla olevat voivat poiketa kirkon avioliittokäsityksestä ja vihkiä vain erisukupuolisia. Tätä voi luonnehtia nykyiseksi Ruotsin malliksi. Mallin luomista ja avioliiton teologiaa koskevat perustelut ovat pääosin samat kuin mallissa 4. Siinä mielessä se on kuitenkin sitä selkeämpi, ettei se pyri erottelemaan ja perustelevaan kahta rinnakkaista avioliittokäsitystä, vaan pitäytyy yhden avioliittokäsityksen malliin - sellaiseen, joka ei määriy kumppanien sukupuolesta käsin. Omantunnonvapauden turvaaminen niille papeille, jotka eivät katso voivansa vihkiä samaa sukupuolta olevia pareja, on tärkeää sekä yksittäisen papin viranhoidon että kirkon ykseyden näkökulmasta.

6) Kirkko on muuttanut käsityksensä avioliitosta sukupuolineutraaliksi ja vihkii tämän mukaisesti. Kaikkien pappien edellytetään sekä toimivan että opettavan tämän mukaisesti. Perinteisellä kannalla oleville ei säädetä oikeutta poiketa kirkon avioliittokäsityksestä eikä heitä vihitä pappisvirkaan. Islannin kirkossa on omaksuttu tämä linja. Samanlainen ehdotus oli esillä Ruotsin kirkolliskokouksessa. Tämä malli olisi selkeä samaan tapaan kuin malli 1 siinä mielessä, että avioliittokäsitys ja vihkimiskäytäntö muodostavat yhden johdonmukaisen kokonaisuuden, johon sitoutumista kaikilta 7 vaaditaan. Toisaalta se ei ottaisi huomioon sitä pastoraalista vastuuta, joka kirkolla on papeistaan. Se antaisi avioliittokäsitykselle hyvin vahvan dogmaattisen painoarvon ja tekisi siitä ns. tunnustuskysymyksen.

Kirkon ykseys on Jumalan teko ja lahja kirkolle. Sen rakentaminen ja ylläpitäminen ovat myös kristityille ja kirkolle annettuja tehtäviä. Jeesus rukoili ennen kuolemaansa ”että he kaikki olisivat yhtä.” (Joh. 17:21) Ykseys on todistuksen väline ja keskeinen osa kirkon olemusta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä KHO:2020:97 Antopäivä:18.9.2020 todetaan: *Avioliittolakia muutettiin 1.3.2017 voimaan tulleella kansalaisaloitteen pohjalta säädetyllä lailla siten, että avioliittoon voidaan vihkiä myös samaa sukupuolta olevat henkilöt. Lain esitöissä (KAA 3/2013 vp ja LaVM 14/2014 vp) on kuitenkin korostettu, että lailla ei ole tarkoitus puuttua uskonnollisten yhdyskuntien avioliittolain 16 §:ssä säädettyyn oikeuteen määrätä kirkollisen vihkimisen ehdoista ja muodosta. Tämä oikeus palautuu viime kädessä perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnolliseen yhdistymisvapauteen, johon sisältyy myös uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia (ks. PeVL 4/2020 vp ja siinä viitatut perustuslakivaliokunnan aiemmat lausunnot). Kaikilla uskonnollisilla yhdyskunnilla on siten itsenäinen oikeus päättää, vihkivätkö ne avioliittoon samaa sukupuolta olevia pareja.*

Tuomiokapitulien tietoon on 1.3.2017 jälkeen tullut useissa hiippakunnissa tapauksia, joissa pappi on vihkinyt samaa sukupuolta olevia pareja.

Monissa yksittäisissä seurakunnissa on tehty päätöksiä, joissa on avattu kirkkotilat myös samaa sukupuolta olevien parien vihkimiseen. Nämä seurakunnat soveltavat piispainkokouksen mallia 3 voimassa olevana käytäntönä ilman yhteistä päätöstä aiheesta.

Pitäjänmäen seurakunnan voimassa oleva linjaus on kokonaiskirkon voimassa olevan säännöskokoelman ja käytännön mukainen. Piispainkokouksen malli 2

vastaa Suomen evankelisluterilaisen kirkon voimassa olevaa käytäntöä. Kun mahdollinen muutos tapahtuu kirkolliskokouksen tekemän määräenemmistöpäätöksen sääntelemässä järjestyksessä, erillistä päätöstä kirkkotilan käytöstä ei ole tarpeen tehdä.

Lapsivaikutusten arviointi

Lisätiedot

Kirkkoherra Maika Vuori, p. 040 720 3881, maika.vuori@evl.fi